

Nova uredba o odkupovanju kmetijskih pridelkov

Naši kmetje se marsikdaj sprašujejo, zakaj določati cene kmetijskih pridelkov. O tem smo že prve mesece v tem letu pisali v našem listu. Zdal ni naš namen, da bi tu ponovno objasnjevali to in ono, saj lahko vsako sklepa, da je bilo to povod za pobujanje spekulacij v prvi vrsti, po drugi strani pa, za zagotovitev našim delovnim ljudem v mesih osnovne potrebe po minimalnih cenah, kajti zelo dobro vemo vsi, da delavec mora s svojo plačo kupovati tudi vodo, medtem ko si lahko privošiti kmet tudi kak priblišek. Napačno bi bilo misliti, da je hotela oblast na ta način, da ni dovoljevala kmetom najvišje cene svojih pridelkov po mili volji, jih izpodbujati in odtegotiti od proizvodnje. Se od daleč ne! Ampak izvoljavajo v našem kmetu tisto zavest, ki je potrebna slehernemu državljanu, da uspešne opravlja svojo dolžnost pri socialistični gradnji.

Iz izkušnje lanskim odkupom smo lahko videli, da marsikje niso bile dosežene odkupne naloge, kakor je bilo pričakovano. Za nekatere pridelke je bil odkup sicer zadovoljiv. Tudi odkupne baze so ponekod posvečale več skrbi izvajanju odkupnih nalog, drugod pa niso vodile pravilne odkupne politike. Izgovorov o slabi letini, o suši itd. ni manjkalo, medtem pa so izkušnje pokazale, da se marsikje odkupne baze niso zmenile, da bi objasnjevale kmetom potrebo po odkupu, da bi jih prepričale o potrebi povečanja kmetijske proizvodnje sploh. Tudi množične organizacije in krajevni ljudski odbori si niso dovolj prizadevali, da bi se posvetili s kmeti, da bi z njimi razpravljali o odkupu, da bi jim dajali pametne nasvete na primer o sortiranju sadja in zelenjave, skraka o vseh možnostih in možnostih, ki so potrebni za povečanje kmetijske proizvodnje in s tem seveda tudi za zadovoljiv odkup. Več je bilo slučajev, da so vprašali kmetje na množičnih sestankih, kako je z odkupom, kako je s cenami kmetijskih pridelkov itd. Prav tega odgovora ali pojasnila niso kmetje nikdar dobili, če so se lotili tega vprašanja. V takih primerih so bili kmetje, ki so se za to zanimali, celo izživljeni, če se ga, kako mu je mar samo za ceno, kako mu je na tem, da bi opeharili ljudsko oblast s tistim prigriscem tuzila, ki ga pridelal itd. Postredica tega je seveda bila, da so kmetje izgubljali veselje na primer do sortiranja sadja, kar je nedvomno vplivalo na kvaliteto sploh.

Naravno je, da naš kmet se nima pred seboj iste perspektive o bodočnosti, kakor jo lahko ima delavec v tovarni. Potrebno mu je še veliko razgledanosti, veliko poljsenjanja in obrazložitve številnih vprašanj. V katerih je sam zainteresiran. Zato tudi ni mogoč kar brez ne razumeti, zakaj to, kakaj ono, kakaj odkupi, kakaj cene, ki ne vendar vedno prodajajo svoje pridelke kakor je sam najboljši znal. In tudi ponujal jih je. Zanj če je ostalo ali ne, je bilo vseeno dobro. Marsikdaj naš kmet se ni spominjal, kako je nekdanji o polnoči stajal in hitel z natočevanimi oslikom v mesto, da bi na trgu pridelal svoj pridelček. Kadar je odhajal z doma, ni nikdar vedel, kako bo s ceno njegovega pridelka in če ga bo sploh prodal. Velikokrat je našel vrzel tovor v morje, kakor da bi ga prodal po tisti ceni, ki so mu jo kup-

NAGRADE prosvetnim delavcem

Poverljivost za svetstvo in kulturo pri okrajnem L.O. v Kopru je priznalo najboljšim prosvetnim delavcem prvomajske diadreme pa uspešno vzečno in kulturno delo

1. Čestnik Erna, profesor na učiteljski v Portorožu, dn 6000.-
2. Divro Romanita, ravnatelj Liceo scientifico v Piranu, dn 4000.-
3. Sone Pavla, profesor Slovenske gimnazije v Kopru, dn 4000.-
4. Armadi Clotilde, profesor Liceo classico Koper, dn 3500.-
5. Bahč Evgen, upravilec Osemletke v Smarju, dn 3500.-
6. Benedetti Bruno, učitelj na osnovni šoli v Piranu, dn 3500.-
7. Bussari Evelyne, učiteljica na italijanski osemletki v Kopru, dn 3500.-
8. Falluga Vintio, učitelj na avstrijski osnovni šoli v Kopru, dn 3500.-
9. Kalan Ludovika, učiteljica, upravnik slovenske osnovne šole v Piranu, dn 3500.-
10. Měhelić Marija, učiteljica na italijanski osnovni šoli v Kopru, dn 3500.-
11. Rupnik Vesko, ravnatelj Gluhonemne v Portorožu, dn 3500.-
12. Štefančič Alceste, učitelj na italijanski osemletki v Izoli, dn 3500.-
13. Kogot Vlasta, učiteljica na osnovni šoli v Manzanu, dn 3000.-
14. Pevec Iudmila, profesor na Slovenski nižji gimnaziji v Portorožu, dn 3000.-

- Nagrani kulturni delavci, ki delajo v okviru SHPP:
1. Hili Stanislav in Vuica iz Portoroža za organizacijo in uspešno vodstvo balneološke šole, dn 5000.-
  2. Hrvatin Marija iz Smarja za vzdrževanje vodstva pevskega zbora, dn 4000.-
  3. Cox Miroslav za uspešno vodstvo prosvetnega društva pri Sv. Luciji, dn 3500.-
  4. Lampe Rudol, učitelj za organizacijo in uspešno delovanje v kulturnem gledališču v Dekanah, dn 3500.-

- Nagrani kulturni delavci, ki delajo v okviru Unione degli Italiani:
1. Scher Danilo za uspešno delo in izvedbo dramske italijanskega kulturnega krožka v Kopru, dn 5000.-
  2. Scher Remco za dobre scenarije in delo za italijanski kulturni krožek v Kopru, dn 4000.-

Z NEDELJSKEGA POSVETOVANJA OKRAJNEGA ODBORA SIAU

SOGLASNO JE BIL SPREJET letni načrt tekmovanja v etapah

V nedeljo je bilo v dvorani MLO v Kopru posvetovanje okrajnega odbora SIAU. Na tem posvetovanju je izvršni odbor SIAU predložil predlog o podaljšanju tromesečnega tekmovanja na šest mesecev obletnice OF — v letno tekmovanje z več etapami, ki so ga delegati soglasno sprejeli.

Tekmovanje je porazdeljeno po etapah takole: I. etapa, ki smo jo že izvedli do 27. aprila, II. do 25. maja, rojstnega dne maršala Tita, III. do 21. julija, obletnice V. kongresa KP Jugoslavije, IV. do 9. septembra, dneva profitašistične vstaje Istrskega ljudstva, V. do 29. novembra, dneva Republike, in VI. etapa do 22. decembra, dneva Jugoslovanske armade. Glavne tekmovalne točke pa bodo: 1. Politično ideološko delo, uditve bratstva med narodi in borba za priključitev k socialistični Jugoslaviji; 2. borba za nadaljnjo demokratizacijo ljudske oblasti; 3. gospodarske naloge in izvajanje ukrepov ljudske oblasti; 4. delo Zveze borcev, in množičnih organizacij za utrditev obrambne sposobnosti in 5. naloge na kulturno prosvetnem področju.

Za uspešno delo pri prvi tekmovalni točki je predvsem potrebno seznaniti naše ljudi s političnimi dogodki doma in v svetu. Politično delo mora zajeti širše osnove in naj se vedno zanaša samo na ožek aktivne dejavnosti. Osnovni je treba krajevne aktivne predavatelje in v nje vključiti najboljše člane Fronte. Predavanja naj zajamejo najširše plasti ljudstva. V tem pogledu prav tako ne smemo pozabiti na čitanje časopisov, o dogodkih, organiziranje čitalnih skupin itd. Če bo Fronta dobro delala na političnem področju, bo kaj lahko tudi obračunavala z notranjimi sovražniki. Informirajočimi in CLN-ovskimi elementi, ki se zdaj pa zdaj pojavljajo in bi hoteli zlomiti to, kar mi

ustvarjamo. Glavna skrb organizacije SIAU mora biti vsakokrat utrjevanje bratstva med Slovenci in Italijani, naj si bo to kjer koli na delovnih akcijah, pri političnem delu itd. Prav tako je potrebno vzpostaviti pri naših ljudeh navezanost našega ozemlja na Jugoslavijo, brez katere bi danes ne gradili socializma. Ljudje je treba tudi pripravevati k delovnim akcijam za izvedbo planskih nalog. Ni manj važno ni pri tem utrjevanje narodne zavesti naših ljudi, za kar morajo predvsem skrbeti prosvetna društva.

Organizacija Zveze borcev pa čaka v tem tekmovanju na dolgo, da pozivi svoje članstvo. To pa dosegla z organiziranjem partizinskih maršev, z osnovanjem streliških družin, postavljanjem spomenikov padlim borcem, odkrivanjem spominskih plošč na ranih zgodovinskih mestih naših NOB, organiziranjem spominskih razstav v obalnih mestih in po vaseh, življenjskega streliškega športa ter da za vzpodbujajo predvsem mladino. Borca čaka tudi naloga vzključiti kolektar fizičnih in kulturnih manifestacij, manifestacij ljudske tehnike ob vseh pomembnih datumih naše zgodovine. Sporazumno z ostalimi množičnimi organizacijami organizirati Titovo Štetofo, ki bo 25. maja, ob priliki njegovega rojstnega dne. Med tekmovanjem pa uvesti tekmovanje med posameznimi klubi ljudske tehnike, streliški družinami in drugimi.

Tudi kulturne organizacije naj si izdelajo program tekmovanja, ki naj se v glavnem nanaša na tekmovanje med posameznimi društvi z raznimi kulturnimi nastopi, v utrjevanju že obstoječih društev in ustanavljanju novih. Organizirati tedne slovenske in italijanske kulture, izvesti ljudske univerze in jih razširiti po vsem okraju, odpirati čitalnice, knjižnice in redke kolčke. SHPP pa ne sme pozabiti na pomoč s prostovoljnimi prispevki za zgraditev kulturnega doma v Trstu. K temu naj prispejajo na pomoč vse množične organizacije, da bodo nabirale akcije uspešne. Osnovne organizacije SIAU naj začnejo takoj z izdelovanjem načrtov, kajti tekmovanje se je že pričelo. O vsem tem naj se odbor SIAU prej posveti s člani in tekmovalne plane naj si sami odobrijo. O izvajanju plana pa je potrebno vsakič deset dni obveščati tekmovalno komisijo, ki je imela svoj sedež na okrajnem odboru SIAU. Evidenca o izvajanju tekmovanja naj bo povsod glavna organizacijska skrb odbora SIAU.

V tovarni in delovnih kolektivih naj prav tako sestavijo tekmovalne načrte za vsako etapo posebej. Ukre-

pe ljudske oblasti naj delavski svetl rešujejo pravilno in naj ožive delo pri upravljanju, da bo sleherni delavec čutil, da je hkrati sam gospodar nad proizvajalnimi sredstvi, proizvodnjo itd. Z materialom, s surovinami itd. je treba štediti, boriti se za znižanje proizvodnih stroškov ter za dvig ideološke vzgoje delovnega človeka. Hkrati pa naj okrajni odbor ERS organizira seminarje za člane delavskih svetov, da si tako pridobijo znanje, ki ga potrebujejo pri upravljanju.

Kakor množične organizacije, tako postavljajo tekmovalne načrte, ki naj poleg drugega izkazujejo utrjevanje ljudske demokracije. Na podlagi tega naj tudi fronte organizacije v svojih planih postavlja naslednje točke: a) borba za vključitev volivcev v upravljanje oblasti preko zborov volivcev in svetov državljanov; b) borba za demokratizacijo ljudske oblasti z utrjevanjem plenarnih krajevnih in mestnih ljudskih odborov; c) utrjevanje ljudske inspekcije, ki je izraz ljudske kontrole nad upravljanjem gospodarstva.

V tem tekmovanju je prav tako potrebno, da posveča Fronta več skrbi izvajanju kmetijskih planov. Kjer se niso oddejalje zemlje, naj Fronta prisloži na pomoč s prostovoljniki. Kmetični delovni zadrugam naj Fronta stalno pomaga. Naloga Fronte je tudi, da nadzira izkoriščanje kreditov KZD-ja urejuje odnose med zadrugo in ljudsko oblastjo, med zadrugami in privatnimi kmeti, da dajo pomoč kmetijskim zadrugam pri odkupu, da zadrugam čuvajo svojo imovino, da se zadruge bore za večji hektarski donos in končno, da nadzira pravilno nagrajevanje in plačevanje delovnih dni zadrugovnikov.

V tovarni in delovnih kolektivih naj prav tako sestavijo tekmovalne načrte za vsako etapo posebej. Ukre-

piščenec, ki bodo od sedaj naprej plašani po učinki svojega dela.

Obvezni odkup je pri živini zaradi stalnega naraščanja potreb po mesu predelati prireditelj. Število volov se je zmanjšalo za 11 odstotkov, svinj pa za 10 odstotkov v letu 1950. V preteklem letu meri gre ta padec na račun sušice, je pa tudi posledica obveznega odkupa. Kljub temu je bilo lani porabljenih 86 odstotkov garantirane oskrbe mesa. To so podatki, ki jih je dal uredniku »Borbu« Osman Karabegović.

Garantirana preskrba z mesom bo se nadalje ostala, toda v drugi obliki. Delavci in nameščenci bodo lahko kupovali meso s 80-odstotnim popustom. V primeru, da ne bi dobili mesa, bodo lahko s temi boni kupili druga živila, ki so na prodaj v državnih ali zadrugah trgovinah. Drugažne z otroki bodo dobile več bonov, tako da bodo lahko kupile več mesa po znanih cenah kot po dosedanem sistemu. Država bo krila ta 80-odstotni popust, kar bo znašalo do konca leta 16 milijard dinarjev.

Ukinjenje obveznega odkupa bo imelo za posledico večji interes kmetovalec in s tem povečanje proizvodnje, kar bo prineslo zopet znižanje cen na tržišču. Kmetičke obdelovalne zadruge, ki bodo prodajale 15 odstotkov ceneje kot posamezni proizvajalci, bodo dobivale premlje v bonih trgovine po vezanih cenah v višini 30 odstotkov izkupično, če pa bodo prodale blago državnim nakupnim podjetjem na debelo po svobodnih cenah, pa 15 odstotkov. Povrh tega bodo dali v svobodni promet večje količine gradbenega materiala vseh vrst in tudi sladkorja. Teža blaga sedaj ni bilo v svobodni prodaji v večjih količinah, tako da bodo imeli kmetje sedaj večji interes prodajati svoje pridelke na trgu.

Zelo zanimiva je zaključna izjava Karabegovića uredniku »Borbu«, ko pravi, da je potrebna na trg gledati kot na gospodarsko celoto, ki ne trpi nobenih razjavič in umetnih mej niti odrednja cen, ki karakterizirajo sedanjo gospodarsko politiko jugoslovanske vlade. Čimbolj sprostiti trgovino in izmenjavo blaga ter s tem vplivati na povečanje proizvodnje.

Končno naj se omenimo, da bo ta brigada nosila partizansko ime ljudske borca, prejšnjega predsednika okrajnega ljudskega odbora za koprski okraj Kralja Franca — Petka.

Če bi tržaški šovinistični tisk posvečal toliko pozornosti svoji bližnji materi Italiji, kakor oni STO, kjer bi rajši videli hotentotsko kot pa jugoslovansko upravo, bi opravič gotovo mnogo koristnejše delo za svoje bralce in svojo mogočno domovino, kateri misli služiti na ta način, da obrekuje, laže potvarja in natočuje, vse v znamenju prijateljstva in dobrih odnosov do priljubljene sosede. Zakaj to silno sovraštvo, ko vendar Jugoslavija ni naredila nobene druge krivice, kot da je priključila svoje sinove, katere je zatiral nasilni fašizem. Mislimo, da ni nobenega poštenega človeka v Italiji, ki ne bi priznal, da severno od Občin in vzhodno od Trsta ni Italijana razen one peščice v istrskih obrežnih mestih, ki je pa že davno izgubila vsak stik z Italijansko celino.

Povprečnemu bralcu, ki nima smisla za oholost nacionalnega šovinizma, mora izgledati precej smešno ono bebačo napihovanje peščice istrskih renegatov, ki bi jim našel, ako bi jih malo poprsal kaj kmalu slovenske krože in ki mislijo, da je svet italijanski in gledajo z viska na vsak pojav ostalega življenja in tek kraji. Mislimo, da bi napravili svojim lu-

Akcijo za zgraditev slovenskega Kulturnega doma v Trstu bodo podpirali tudi koprski Slovenci

O vprašanju potrebe zbiranja sredstev za graditev Slovenskega kulturnega doma v Trstu se je v Kopru govorilo najprej na seji plenarna kulturnih delavcev in zatem so se vsa prosvetna društva na občinem zboru Slovensko-hrvatske prosvetne bodveze obvezala, da bodo dohodke ene prireditve dale za slovenski kulturni dom v Trstu. Da bi zagotovili teli plemeniti akciji čim boljše uspehe, pa so se 7. V. sestali predstavniki vseh množičnih organizacij ter kulture in prosvete na Koprskem ter izvolili »Okrajni odbor za zbiranje prispevkov za zgraditev Slovenskega kulturnega doma v Trstu«. Na tem sestanku so bili zastopani tudi predstavniki italijanske zveze (Unione degli Italiani). Odbor je sestavljen takole, predsednik Vatovec Ernest, tajnik Zvezo Slovenca ter Vilhar Lojze, blagajnik pa Herkov Danilo. Ostali odborniki so: Slov. Lucija, Košanc Slava, Čaharinja Ljudvik, Hrvatini Narciž, Humar Jernej, Krvavaja Atalija, Agariš Nanasio, Beltram Žilva, Udler Rudol, Vehar Katerina-Jura, Zega Marija, Pavlič Peter, Zivec Zarko.

Podoben odbor so si osnovali tudi Bučani.

Okrajni odbor za zbiranje prispevkov je izdal naslednji

POZIV

Slovenci in demokratično italijansko prebivalstvo v koprskem okraju, ki budno sledijo razvoju dogodkov v bližnjem Trstu, so izrekli že v mnogih primerih odsojbo nad zastopovanjem slovenske kulture tako v Trstu kakor tudi na ozemlju, ki je bilo po sklepih mirovne pogodbe priključeno Italiji. Po prvi svetovni vojni so sprožili italijanski imperialisti nezasišano gonjo proti slovenski kulturi že v prvih dneh svoje okupacije.

Pozivi slovenskih kulturnih domov so bili na dnevnem redu. Po nekaj letih italijanske imperialistične okupacije ni ostal od slovenskih kulturnih domov ter ustanov niti kamen na kamnu. Kar so si Slovenci zgradili v šibkem težkem boju, so italijanski fašisti razdeljali takorekto preko noči. Tu se zatekla za slovensko ljudstvo na Primorskem trnjeva pol, ki je bila ena izmed najtežjih v njegovi zgodovini. Zaradi fašističnega nasilja so se Primorski Slovenci odločili, da se z orožjem v rokah bore proti nasilniku vse do dokončne zmage ter osvoboditve.

Tržaški Slovenci so zaživeli svobodno življenje že za kratek čas. Z

nastopom Anglo-ameriške vojske uprave se je položaj delovnega človeka v Trstu takoj poslabšal. Nove oblasti so šle takoj na linijo rehabilitacije fašističnih zločincev ter množičnih aretajev tistih, ki so se udeležili narodno osvobodilnega boja. Slovenska kultura je se danes v nekem pogledu ravno tako zastopljena kakor v prvih letih italijanske imperialistične okupacije. Najbolj značilne primere nam nudita slovenska šola ter SNG. Znano je, da imajo Tržaški Slovenci stare umetniške gradilce, pa vendarje za njih ne razpolaga s stalno gledališko dvorano. Sovražni dejavnosti hasproti slovenski kulturi so se pred nekaj leti pridružili tudi kominformisti, ki so se nasilno polajšali močnih sedežev slov. prosvetnih in kulturnih organizacij. Zaradi tega je postajalo vprašanje sedeža za slovensko kulturo v Trstu vedno bolj pereče. Slovenci niso dobili nazaj, česar jih je fašizem oropal in si morajo zategati pomagati sami. Nedavno tega se je v Trstu osnoval odbor za zbiranje sredstev za gradnjo kulturnega doma. Pozivu odbora so se odzvale široke množice. Prvi primer je pokazala tudi Slovenija, kjer so delovni ljudje zbrali že znatna sredstva. Nekatera društva v Koprskem okraju pa tudi na Bujskem so že začela z nabiranjem prispevkov. Tej nabirali akciji je treba dati sedaj še boljše organizacijsko obliko.

Obračamo se na delovno ljudstvo obeh narodnosti, da podpre akcijo, ki je velikega pomena za razvoj slovenske kulture v Trstu. Dolžnost vsakega Slovenca ter zavednega demokrata je, da pomaga po svojih močeh.

Obvestilo darovalcem za Kulturni dom v Trstu

V zvezi s pozivom, ki ga je izdal naš prebivalstvo koprškega okraja Okrajni odbor za zbiranje prispevkov za zgraditev slovenskega kulturnega doma v Trstu, obveščamo vse darovalce, da se prispevki odvajajo na tekoči račun pri Istrski banki v Kopru na naslednji: Okrajni odbor za zbiranje prispevkov za zgraditev slovenskega doma v Trstu, števil. tek. računa 1-909-162.

Prispevki se lahko polagajo na gornji račun tudi pri vsaki pošti v Istrskem okraju.

Odbor ima svoj sedež v prostorih podzvez SHPP v Kopru, kamor naj se pošiljajo tudi vsi dopisi.

Kadar odvajate prispevke pošiljate istočasno odboru in prepis seznama darovalcev.

Pregled MEDNARODNIH POLITIČNIH DOGODKOV

V preteklem tednu ni bilo nič novega na Korejski fronti, ker se tako Južno-korejske in sile Organizacije združenih narodov, kakor tudi Severno-korejske in Kitajske pripravljajo na novo ofenzivo. Vse kaže, da vreme in malo popolnoma povoljno in da so ofenzive zaradi tega izostale.

Tako izgleda na prvi pogled. Upoštevaj pa moramo tudi politične momente, ki so zelo odločilni v korejskem konfliktu in ki ustvarjajo globoko oviro za prenehanje sovražnosti. Peking čaka na odločitve Organizacije združenih narodov in Washingtona, nasprotno pa čakajo v zapadnem svetu, kako bo reagirala ljudska republika Kitajska na ukrepe Washingtona in v njegovih čeh sil.

Mac Arthur je hotel na vsak način, dokler je bil vrhovni poveljnik Sile Organizacije združenih narodov, razširiti konflikt tudi na Kitajsko in to tega brani v Ameriki tudi danes, ko je odločitev s svojega mesta. Praktično bi pomenilo, da bi nastala tretja svetovna vojna, če bi Organizacija združenih narodov in Washington sprejeli njegovo stališče. Američani pa vidijo v Mac Arthurjevih tisti tudi ogražanje samih Združenih držav Amerike, ki bi morala prenašati največje breme v novi vojni.

Predsednik Truman in zunanji minister Acheson sta pa izjavila, da je namen Združenih držav Amerike lokalizirati korejski spor. V nasprotnem primeru bi Amerika morala prevzeti na sebe breme svetovnega konflikta s Sovjetsko zvezo in njenimi sateliti. Evropske zapadne velesile pa se sedaj ne strinjajo s politiko ameriške vlade na Daljnem vzhodu. Predvsem

se protivi ameriški politiki Velika Britanija, ki je priznala Pekinsko vlado in ki je vzpostavila z njo normalne diplomatske odnose. Velika Britanija gre predvsem za tem, da bi ohranila zaradi Hong Konga dobre odnose s Pekinom in tudi zato, da bi dobila odškodnino za vložene kapitalne v Kitajski s strani nove republike. Hotela bi tudi najprej oddržati trgovinske odnose s Kitajsko, ker se močno boji, da bi jo popolnoma spodrinila s Kitajskega tržišča Amerika. V tem je preyzaprav spor med Ameriko in Anglijo glede gospodarske politike na Daljnem vzhodu.

V Avstriji so bile v nedeljo volitve za novega predsednika republike. Od vseh kandidatov ni dobil nobeden absolutne večine, kakor predpisuje zakon. Značilno je, da so bivši nacistični spet dvignili, glavno in pridobili precej glasov, kar je zelo žalostno za razmere v Avstriji. Največ glasov sta dobila demokratičan Gleisner in socialist Koerner, ki se bo sta 27. maja spet pomerila pred avstrijsko volilno publiko.

Omeniti moramo, da je pretekli teden prinesel veliko razgibanje tudi v Španiji, kjer so se pojavile stavke, ki imajo globalni pomen. Te stavke, ki so zajele vse špansko ljudstvo, so prve najvažnejše stavke po prevzemu oblasti s strani nasilnega Frankovega režima. Obenem omenjajo te stavke, da špansko ljudstvo ne more več prenašati bede in izkoriščanja, v katerega so ga pahnili Francovi trionfi. Stavke se niso prenehale temveč se nasprotno še bolj širijo po vseh španskih pokrajinah.

Tudi Italija je preživljala pretekli so vsi koprski ribiči enodušno sklenili, da se presele v bogata italijanska lovišča, ki jim jih nudi nova objavljena dežela. Širokogrudna ljudska oblast, ki je uvidela njih srčno željo, neote biti na poto njihovi sreči, hato je tudi takoj rešila njih prošnje za izselitev. Vendar to gospodom pri Gionnalu tudi ni prav, ker se po njih mnenju od zadaj gotovo zopet skriva neka vragolija. Sedaj naj jim pa človek ustreže. Če gre hitro, ni prav, če gre počasi, pa tudi ne. Tu bi moral priti sam sv. oče ali pa vsaj njegov namestnik De Gasperi, da bi naredil tako, da bi bili zadovoljni vsi.

Če ne bi tržaški šovinisti gledali vsega, kar se pri nas dogaja skozi očala širupne propagande, bi videli nekaj krupno drugega, namreč da se je življenjska raven tukajšnjega delovnega ljudstva dvignila, odkar ga ne izkorišča več tržaška gospoda. In vsak, kdor hoče delati, bo našel tukaj kruha dovolj. Komur se pa toži po prijateljski CLN in oskratenih prelatih, ki vedrojo in oblaščajo v imenu in bogati Italijo, pa lahko sedi milim glasovom njihovega časopisja, vendar naj gleda, da se ne bo kesal, ko bo prepogon.

teden val stavkovnega gibanja. Odkar je De Gasperi na oblasti še ni bilo tako kompatne stavke, kakor so jo izvedli prejšnji teden državni službenici. Stavka je uspešna nad vsakim pričakovanjem, tako da je vlada znašla v zelo težkem položaju. Stavke je konec, toda bila opomni danšnjim oblastnikom v Italiji, da se ne morejo kar tako na slepo igrati z usodo svojih namestencev in njihovih družin, ki morajo živeti v neznošnih razmerah.

Parizka konferenca štirih namestnikov zunanjih ministrov se ni pomaknila naprej, čeprav zaseda že več kot dva meseca. Sovjetski delegat Gromiko stalno odbija vsakršen predlog zapadnih velesil, pa čeprav so te predložile sprejemljive predloge. Ameriški zunanji minister je v sredu na tiskovni konferenci pripomnil, da Amerika ne bo mogla več popuščati Sovjetski zvezi v pogledu bodoče konference štirih zunanjih ministrov.

Iransko-angelski spor glede praznjenja petrolejskih družb in naftnih vrelcev še ni rešen. Zdi se, da bo Anglija morala kapitalirati pred Iranom in se zadovoljiti z odškodnino za nacionalizirana podjetja. Ne smemo pa pozabiti, da je v Iranu zainteresirana tudi Sovjetska zveza in da v zavede petrolejskega spora vmešavajo tudi Združene države Amerike.

Iz zborovanja slovenskih zgodovinarjev v Ljubljani

Zborovanje slovenskih zgodovinarjev, ki se je vršilo v Ljubljani 3. ter 4. tega meseca je pokazalo, da povečje ljudska oblast v LRS velja za najboljši slovenskemu zgodovinarstvu ter muzejstvu. Predsednik Zgodovinskega društva za Slovenijo dr. Zwitler Franc je podal izbrano poročilo o delu društva. Sledila je vrsta predavanj, ki so zajela zlasti vprašanje NOB. Zborovanje samo je bilo posvečeno desetletnici OE. Predavranjem dr. Zwitlerja, dr. Kastelca, Turnhera, dr. Mikušiča, ministra Zihnerja Borisa ter dr. Franceta Škerla je sledila živahna diskusija. Prav posebno pazljivo je vzbujalo predavanje ministra Zihnerja, ki je nazorno o svetili, kakšni ukrepi so potrebni za izboljšanje znanstvene dejavnosti zlasti na področju zgodovinarstva. Na zborovanju so bili tudi zastopniki iz LRLRS ter LRB in Hecogovine. Po dvodnevnom plodnem zborovanju so se zborovalci udeležili izleta na Rog, kjer so si ogledali tudi bazo Izvsnega odbora OF v letih 1943 taze 1944.

NOVA KRIVICA SLOVENCEM V ITALIJI

Četrtočrna številka Politike objavlja ovodni članek o volitvah v gorški in videmski pokrajini v pokrajinski in občinski svet. Članek nosarja, da je na teh volitvah Slovincem storjena nova krivica z razdelitvijo pokrajine na takšna volivna okrožja, da bo Slovincem praktično onemogočeno, da bi izvolili v pokrajinske svete svojega zastopnika.

Bajka in resnica

dem mnogo večjo uslugo, če bi jim lepo dopovedovali, da je doba kolonializma zašla celo za mnogo večje imperialistične narode kot pa je italijanski, ki je v svoji preteklosti pokazal tako malo heroizma, marveč je v sledu velikih zmagovalcev trgal svoj politični plan. Zakaj sedaj tako javkanje, ako so se v svojih računih vračunal in so namesto »Provincije di Lubiana« morali dati kar ni bilo njihovo. Zadnji čas je že, da bi uvideli, da je njihova bodočnost samo v evropski solidarnosti ne pa v razpohanju bolnih imperialistično-šovinističnih načrtov in to prav v oskrbu Evrope, ki je za vsako kolonialno politiko tako nepravilna. To so skušali še mnogo večji osvobodilci kot pa škornji italijanski imperializem, ki nima prave nobene sile niti možnosti voditi tako politiko. Kot bi hoteli Mac-Arturi okrog tržaškega

Tako na primer Messaggero Veneto ne najde pravih besed za zgražanje.

ŽIVLJENJU V MORJU

Cloveštvu je poznan ribolov, odkar je pričelo živeti svoje zavestno življenje. Ze takrat mu ni služil samo kot del njegove prehrane. Kost nekaterih rib so mu n. pr. služile za primitivno orodje. Se danes primitivna ljudstva Arktike, Eskimi, Čukči in drugi porabljajo ribje kosti kot igle za šivanje kožuhov. Za ribolov se je človek posluževal svojih najprimitivnejših naprav in načinov.

RIBJE MESO
Človeštvu je poznan ribolov, odkar je pričelo živeti svoje zavestno življenje. Ze takrat mu ni služil samo kot del njegove prehrane. Kost nekaterih rib so mu n. pr. služile za primitivno orodje. Se danes primitivna ljudstva Arktike, Eskimi, Čukči in drugi porabljajo ribje kosti kot igle za šivanje kožuhov. Za ribolov se je človek posluževal svojih najprimitivnejših naprav in načinov.

O LETNEM RIBOLOVU
eti ribolov se nanaša na lov letne ozir. pelagične ribe, ribe selilke. Ribolov selilke imenujejo tudi z imenom plava riba. V to vrsto spadajo poleg ostalih nam najbolj znane ribe, to so skombrin, sardela in sardini, šauri tuni in druge.

O GLOBINSKEM RIBOLOVU
lobinski ali bentonski ribolov se pri nas kaj malo uporablja kljub temu, da ima določene prednosti, pred letnim ribolovom. Globinski ribolov vršijo ribiči z mrežami kočami. To so mreže, ki jih ribiška ladja vleče po dnu morja. Na ta način lovimo ribe, ki žive v velikih globinah na morskem dnu. Jaso je to, da morajo biti za tak način ribolova primerne mesta, to je morje dno mora biti relativno gladko. V tem torej tiči prednost globinskega ribolova? Vemo namreč, da valovanje vodne površine sega v globino toliko, kolikor je morski val visok. Razen vodnih tokov v razmeroma majhnih globinah ni drugih preprek vodnih m. ožih. Morje redi, da ob morskem dnu vladata absolutna tišina. Koščenec morje torej vršiti skoraj neodvisno od dogajanj morja. V dokaj slabem vremenu in veslej tega razširitev sezona ribolova tudi preko zime.

Tako moramo zagotoviti produkcijo rib tudi v vseh letnih časih, oziroma takrat, kadar ni ribe selilke.

Zanimivosti po svetu
Nove letalske bombe — Pred kratkim so letala pete ameriške letalske skupine pustile doma bombe in rakete ter namesto njih našla pomoči na severnokorejske ceste nad 3.776.000 starih zobjev. Ti ogromni zobjevi (en in pol človek) so postali na cestah toliko kot klobučki avtomobilov s praznimi gumami, da je bil drugo jutro uspeh ameriških lovcev mnogo boljši kot navadno.

Stevilo nepismenih na svetu — Dr. Jaime Torres, generalni direktor za proučanje o organizaciji OZN za vzgojo, znanost in kulturo, je nedavno izjavil na nekem sestanku v New Yorku, da je na svetu okoli 1.200 milijonov ljudi, to je: več kot polovica vsega prebivalstva na svetu je nepismenih.

Ekspres v snežnem plazu — Med Ambri in Alairo v Švicji je nenaden snežni plaz vrzel s tira lokomotive, poštni voz in jedilni vagon ekspresnega voza Chiasso-Zürich. Lavina je bila kakih 40 m široka in se je vsula v južnega obronka St. Gotharda. Pri tem se je smrtno ponesrečil italijanski šef v jedilnem vozu, osem drugih potnikov pa je dobilo težje ali lažje poškodbe.

Koliko je vreden človek — Če bi se kemik lotil razstavljanja človeškega telesa na kemične elemente, bi do

NEKAJ O KONZERVIRANJU RIB

Pelagični ribolov se vrši prvič do slednje pomoli v drugih v razdobjih luninega mraja, to je tako imenovanih "mrajev", ki se raztezajo od zadnjega do prvega kraja. V času dnevene svetlobe in mesečine se namreč ribe gibljejo v široko razprostrti jatah, katerih zajem je praktično nemogoč. V temnih in hladnih nočeh pa le-to svetlobo nadomeščajo ribiške luči, pod katerimi se zadržujejo ribe v vedno gostejših kordah, ki jih ribiči tako obdane z mrežami se pred nastopom zore izvlačejo iz morja. Lepi so prizori ob trenotnih nočnih jatah, ki pa udajojo ribičem kaj naporno delo, saj vse noči dvajsetih dni mraka ne spijo. Nočni mir jim daje samo desetihdnevno razdobje med vrstičimi se mraji.

Riba-selilka tudi v našem ribištvu predstavlja glavno celotnega ulova, kjer sardela po svojih količinah prednjači pred vsemi ostalimi vrstami rib. Ta vrsta ribe se trosi v velikih množinah, bodisi v svežem ali predelanim stanju, ki se konzervirana imenuje sardina. Sardela ni razširjena samo kot priljubljena hrana našega obalnega prebivalstva, ampak jo kot tako pozna večina mest našega zaledja. Ta riba je tudi glavni objekt naše konzervne industrije, brez katere si je mi sploh ne moremo predstavljati. Ta riba je pogoj srečnega življenja naših ribičev in delavcev predelane sardela ni samo mementa prehrane prebivalstva našega teritorija, temveč predstavlja tudi glavni izvozni produkt naše industrije.

Pesem o Šavrinkah
Pod Krasco, pod skalo svetega Florjana
pokojno počiva Istrska vas.
Morda je — kot mnogim — se tebi neznan,
vendar tudi zasno tete cas.

Pesem o Šavrinkah
V obzidnem stolpu kladivo železno
dvajstikot udarilo je na bron
In mežnar Pavilc se zdramil je; jezno
poslušal, da ure ponovi zvon.

Pesem o Šavrinkah
In tretji dan so lačne in željne
prihajale trudne Šavrinke domov,
gnaane od silne ljubezaj brezmejne
zdoma in spet pod domači krov.

Pesem o Šavrinkah
In ko je v zvoniku spet bilo polnoči,
so kitalce spet se od vrat, do vrat!
Zdaj ne več v Istro, zdaj v Trstu se mudi
mimo Gabrovce, Ospa, Mačkovej... Tisočkrat...

Pesem o Šavrinkah
Se nisimo v Trstu hudiče bogate gospe,
že sedla je vsaka Šavrinka za svoj pišlar
na trgu od jake, ki nosi zdaj tuje ime,
in trdna do smrti prišla je domov zvečer.

Pesem o Šavrinkah
O, Ančka, Šavrinka, hodila si v Istro in v Trst
in pred in po rojstvu seboj si jemala me,
Tvoje trudno telo zdaj pokriva čraa prst.
Jaz sam razmišljam tvoje poti in tvoje gorje...
Kubejski
(Pesem dobila sedanjio oblika 10. IV. 1951).

Kdaj so se začeli Slovenci na Koprskem boriti za pravice svojega jezika
Znano je, da je bil v XVI. stoletju eden izmed pobudnikov slovenskega tiska tudi koprski škof Peter Pavel Vergenji, znameniti protestant. Pri njegovem podjetju je sodeloval tudi njegov sin, ki je bil škof v Gorici. V tem času je prišlo med mestom in vasjo do tesnejše povezave. Zaradi rastoče trgovine so se začela mesta vedno bolj siliti na priliv novih prebivalcev iz bližnje okolice in bližnje večji. V takem položaju so bili trgovci prisiljeni, da se v vedno večji meri poslužujejo jezika, ki ga govori delovno ljudstvo. V tej dobi je dobil slovenski narod prvič knjigo, ki je bila pisana v njegovem jeziku. Škof Vergenji, predstavnik naprednega meščanstva v Kopru, ni mogel mimo potrebe večine prebivalstva na Koprskem, ki so bili seveda Slovenci. Reakcionarne sile so poapele lahko začasnou potlačiti jezika slovenskega naroda, da si ustvari književni jezik, niso jih, pa mogle zadržati.

Koncom XVII. so se začeli tudi pri koprskih Slovencih prebujati nove sile. Vprašanje slovenskega jezika stoga zopet v ospredje. Takrat je imel škofovsko stolico Pavel Naldini (1686-1713). Ta prorsvetleni škof je vložil vse svoje sile, da bi prišla slovensčina na Koprskem do večje veljave. V številnih izjavah je poudarjal, da slovensko knjižno prebivalstvo ne razume italijanskega jezika, da je treba zaradi tega poskušati, da bo imelo dovolj duhovnikov, ki bodo ljudstvo učili v razumljivem jeziku. Iz njegovih številnih spisov sledi, da se zaveda človek, ki stoji v Kopru ali Pirana v bližnji okolici, takoj na bleh, kjer žive stranjenci nasejeni slovenski ljudje, škof Naldini se je zelo zanimal za življenje ter navade slovenskega prebivalstva ter nam zapustil o tem lep spomenik v svoji obširni knjigi, ki ima naslov »Krajepis

Koprski škofjevi (Benedič, 1700). V tem svojem delu škof Naldini je vstržnost Slovencev. V njem se je rodila misel o ustvaritvi slovenskega semenišča v Kopru. Za to semenišče se je Naldini boril celih 15 let in končno tudi uspel. Obratuj se je na visjo cerkev in pravečno oblast. Da bi Slovencev izvojeval slovensko semenišče, je napravil prošnjo na samega papeža Inocencija XII., benedškega doža Joannesa Corneliaja ter prošil za interвенциjo tudi pri kardinalu Coloreda. Naldini se je obrnil končno tudi za koprsko Akademijo, ljubljenske znanosti ter umetnosti. Njegova donkazanost glede potrebe slovenskega semenišča v Kopru so bila tako tehtna in dobro podprta, da je prejel polne odgovore. V prošnji, ki jo je postal 29. maja 1689 benedškemu dožu, beremo na pr., da je slovenski jezik potreben vsem, da je zelo potrebna (la lingua vernica, che e' linguaggio necessario di quelle ville... pitremo, do necessario). Škof Naldini je dokazoval, da si je nemogoče zamisliti normalen razvoj vasi, če duhovniki ne obvladajo slovenskega jezika. Nad vse zanimivo je, da je škofu objubilja svoje pomoči tudi koprski Akademija. Naldinjeva skrb je vzbudila veliko zanimanje. Zupnik Božič v Smarjah se je leta 1689 oglašil s svojimi denarnimi prispevki v korist slovenskega semenišča, zupnika v Krkavčah pa se je obvezala, da bo za dobo 10 let dajala za semenišče vsako leto po 10 dukatov. Vidi se torej, da škof Naldini v svoji dejavnosti za slovensko semenišče ni bil osamljen. Da bi imelo semenišče čim trdnjše temelje (delo) je začelo leta 1710, je v svojem testamentu izrečno navajal, da zapušča slovenskemu semenišču 400 dukatov. Papež Inocenc XII. ga je zaradi dobrotljivosti potvrdil v posebnem

IZ SPOMINOV NAŠIH BORCEV

Upor istrskega ljudstva proti fašizmu

Istrski narodi so bili več stoletij preganjani. Buržoazna avstro-ogrška država se ni razlikovala od drugih imperialističnih držav in podjarmljenje delavcev in kmetov je stalno narasčalo.

Ljudstvo je upalo, da se bo stanje po prvi svetovni vojni zanje izboljšalo. Toda zaman. To ozemlje so zasedle italijanske čete in pričeli so nas se bolj nacionalno zatirati. Toda ljudstvo ni klonilo. Takoj prve dni so se pojavile na vidnih mestih parole, ki so bile sovražnikovo zatiranje in izražale zahtevo po zadovoljivi nacionalni pravici. Pojavile so se tudi slovenske zastave, zlasti ob ljudskih praznikih.

Italijanski fašisti in domači zatiranci so se z vsem besom začeli boriti proti temu. Trgali so naše zastave in na ista mesta postavljali svoje. Toda naše ljudstvo ni klonilo in je borbo nadaljevalo se z večjo vneto. Stanje za naše ljudstvo je iz dneva v dan slabšalo. Ukinili so slovenske šole, prepovedali branje slovenskih knjig in medsebojno občevaranje v slovenskem jeziku. svoje pravice, toda vse je bilo zaman. Ostale so jim samo obljube.

Ko so leta 1931 prevzel vse politično vodstvo fašisti, se je položaj še poslabšal. Naše ljudstvo so vedno bolj zatirali, na vodilna mesta pa so postavljali samo fašiste in domače izdajalce, ki so nas neumljeno prezirali in psovali z besedo »ščavie«.

Zeleni smo se rešili tega zatiranja, toda nismo vedeli, kako naj si pomagamo. Obstajala ni še nobena organizacija, ki bi nas vodila. Le vaščani so se zbirali in drug drugemu tožili in ugalbali, kako bi naši rešitev.

Mnogi so se izselili v tujino, ker si niso mogli drugače pomagati. Razmere za kmeto so se iz dneva v dan slabšale. Družbe so bile vse bolj pustoše. Istrskemu kmetu ni osalo nič drugega kot garanje podnevl in ponoči. Začela se je prava suženjska doba.

Vsaka vas je imela tedaj poštvalnega človeka, kateremu je ljudstvo zaupalo. Tako je leta 1926 že obstajala neka organizacija, ki nam je dajala literaturo in pobirali smo tudi de prostovoljne prispevke za to literaturo in za pomoč političnim preganjanjem. Leta 1929 je stvar došla do večji obseg, vršili so se sestanki, ki pa so bili strogo ilegalni. Knjižni sovražnik je bil stalno na preži. Leta 1932 je že uspejo organizirati ljudstvo, da je šlo na protestno zborovanje na glavni trg v Koper. Tega zborovanja se je udeležilo 400 ljudi. Leta 1942 so začeli prihajati v naše vasi organizatorji OP. Imeli smo tajne sestanke, dobivali literaturo, pričelo se je nabiranje akcije. Tenor pa je postala vse hušji. Toda čim bolj so fašisti preganjali ljudstvo, tem bolj je raslo število aktivistov in in vsak pošten človek je bil prepričan, da je zmaga OF gotova.

Leta 1943, ob razpadu fašistične Italije, se so pričeli prvi množični sestanki po vaseh. Udeležba na teh sestankih je bila velika. Govorili so vaški politični preganjani in navdušenje ljudstva je bilo vedno večje. Može in žene, dekleta in mladeniči so zahtevali puške, da gredo v borbo proti nacifašizmu. Zene so objubile, da jim bodo podpirale s hrano itd. Naše ljudstvo si je samo pričelo postavljati vodstvo, vojaške referente, kurirje, gospodarske referente in vaške straže, ki so imele nalogo braniti ljudstvo, če bi prišel sovražnik. Kletje so skrivali pridelke, da jim jih ne bi ropali sovražniki in so jih čuvali za našo vojsko.

Se pred razpadom fašistične Italije so začeli ustanavljati rajonske odbore OF po vaseh Rižana, Gabovica, Čežarji, Smarje, Pregora, Mali Kras itd. Potem so bili ustanovljeni se terenski odbori. Po reorganizaciji je bil šlarski rajon preimenovan v obalni okraj. Razprostrital se je od Poljana in Kostrabone pa vse do piranske obale.

Neizmerno veselje je doživela naše ljudstvo 22. septembra 1943, ko so prišli skozi naše vasi prvi bataljoni partizanov. Vse jim je pomagalo, mlado in staro. Poljubljali so njihovo erozijo in jim pomagali. Vsak je z veseljem sprejel kakršno koli nalogo in zborovanje na glavni trg v Koper. Tega zborovanja se je udeležilo 400 ljudi. Leta 1942 so začeli prihajati v naše vasi organizatorji OP. Imeli smo tajne sestanke, dobivali literaturo, pričelo se je nabiranje akcije. Tenor pa je postala vse hušji. Toda čim bolj so fašisti preganjali ljudstvo, tem bolj je raslo število aktivistov in in vsak pošten človek je bil prepričan, da je zmaga OF gotova.

Leta 1943, ob razpadu fašistične Italije, se so pričeli prvi množični sestanki po vaseh. Udeležba na teh sestankih je bila velika. Govorili so vaški politični preganjani in navdušenje ljudstva je bilo vedno večje. Može in žene, dekleta in mladeniči so zahtevali puške, da gredo v borbo proti nacifašizmu. Zene so objubile, da jim bodo podpirale s hrano itd. Naše ljudstvo si je samo pričelo postavljati vodstvo, vojaške referente, kurirje, gospodarske referente in vaške straže, ki so imele nalogo braniti ljudstvo, če bi prišel sovražnik. Kletje so skrivali pridelke, da jim jih ne bi ropali sovražniki in so jih čuvali za našo vojsko.

Se pred razpadom fašistične Italije so začeli ustanavljati rajonske odbore OF po vaseh Rižana, Gabovica, Čežarji, Smarje, Pregora, Mali Kras itd. Potem so bili ustanovljeni se terenski odbori. Po reorganizaciji je bil šlarski rajon preimenovan v obalni okraj. Razprostrital se je od Poljana in Kostrabone pa vse do piranske obale.

Neizmerno veselje je doživela naše ljudstvo 22. septembra 1943, ko so prišli skozi naše vasi prvi bataljoni partizanov. Vse jim je pomagalo, mlado in staro. Poljubljali so njihovo erozijo in jim pomagali. Vsak je z veseljem sprejel kakršno koli nalogo in zborovanje na glavni trg v Koper. Tega zborovanja se je udeležilo 400 ljudi. Leta 1942 so začeli prihajati v naše vasi organizatorji OP. Imeli smo tajne sestanke, dobivali literaturo, pričelo se je nabiranje akcije. Tenor pa je postala vse hušji. Toda čim bolj so fašisti preganjali ljudstvo, tem bolj je raslo število aktivistov in in vsak pošten človek je bil prepričan, da je zmaga OF gotova.

Leta 1943, ob razpadu fašistične Italije, se so pričeli prvi množični sestanki po vaseh. Udeležba na teh sestankih je bila velika. Govorili so vaški politični preganjani in navdušenje ljudstva je bilo vedno večje. Može in žene, dekleta in mladeniči so zahtevali puške, da gredo v borbo proti nacifašizmu. Zene so objubile, da jim bodo podpirale s hrano itd. Naše ljudstvo si je samo pričelo postavljati vodstvo, vojaške referente, kurirje, gospodarske referente in vaške straže, ki so imele nalogo braniti ljudstvo, če bi prišel sovražnik. Kletje so skrivali pridelke, da jim jih ne bi ropali sovražniki in so jih čuvali za našo vojsko.

Se pred razpadom fašistične Italije so začeli ustanavljati rajonske odbore OF po vaseh Rižana, Gabovica, Čežarji, Smarje, Pregora, Mali Kras itd. Potem so bili ustanovljeni se terenski odbori. Po reorganizaciji je bil šlarski rajon preimenovan v obalni okraj. Razprostrital se je od Poljana in Kostrabone pa vse do piranske obale.

Neizmerno veselje je doživela naše ljudstvo 22. septembra 1943, ko so prišli skozi naše vasi prvi bataljoni partizanov. Vse jim je pomagalo, mlado in staro. Poljubljali so njihovo erozijo in jim pomagali. Vsak je z veseljem sprejel kakršno koli nalogo in zborovanje na glavni trg v Koper. Tega zborovanja se je udeležilo 400 ljudi. Leta 1942 so začeli prihajati v naše vasi organizatorji OP. Imeli smo tajne sestanke, dobivali literaturo, pričelo se je nabiranje akcije. Tenor pa je postala vse hušji. Toda čim bolj so fašisti preganjali ljudstvo, tem bolj je raslo število aktivistov in in vsak pošten človek je bil prepričan, da je zmaga OF gotova.

Leta 1943, ob razpadu fašistične Italije, se so pričeli prvi množični sestanki po vaseh. Udeležba na teh sestankih je bila velika. Govorili so vaški politični preganjani in navdušenje ljudstva je bilo vedno večje. Može in žene, dekleta in mladeniči so zahtevali puške, da gredo v borbo proti nacifašizmu. Zene so objubile, da jim bodo podpirale s hrano itd. Naše ljudstvo si je samo pričelo postavljati vodstvo, vojaške referente, kurirje, gospodarske referente in vaške straže, ki so imele nalogo braniti ljudstvo, če bi prišel sovražnik. Kletje so skrivali pridelke, da jim jih ne bi ropali sovražniki in so jih čuvali za našo vojsko.

Se pred razpadom fašistične Italije so začeli ustanavljati rajonske odbore OF po vaseh Rižana, Gabovica, Čežarji, Smarje, Pregora, Mali Kras itd. Potem so bili ustanovljeni se terenski odbori. Po reorganizaciji je bil šlarski rajon preimenovan v obalni okraj. Razprostrital se je od Poljana in Kostrabone pa vse do piranske obale.

Neizmerno veselje je doživela naše ljudstvo 22. septembra 1943, ko so prišli skozi naše vasi prvi bataljoni partizanov. Vse jim je pomagalo, mlado in staro. Poljubljali so njihovo erozijo in jim pomagali. Vsak je z veseljem sprejel kakršno koli nalogo in zborovanje na glavni trg v Koper. Tega zborovanja se je udeležilo 400 ljudi. Leta 1942 so začeli prihajati v naše vasi organizatorji OP. Imeli smo tajne sestanke, dobivali literaturo, pričelo se je nabiranje akcije. Tenor pa je postala vse hušji. Toda čim bolj so fašisti preganjali ljudstvo, tem bolj je raslo število aktivistov in in vsak pošten človek je bil prepričan, da je zmaga OF gotova.

Leta 1943, ob razpadu fašistične Italije, se so pričeli prvi množični sestanki po vaseh. Udeležba na teh sestankih je bila velika. Govorili so vaški politični preganjani in navdušenje ljudstva je bilo vedno večje. Može in žene, dekleta in mladeniči so zahtevali puške, da gredo v borbo proti nacifašizmu. Zene so objubile, da jim bodo podpirale s hrano itd. Naše ljudstvo si je samo pričelo postavljati vodstvo, vojaške referente, kurirje, gospodarske referente in vaške straže, ki so imele nalogo braniti ljudstvo, če bi prišel sovražnik. Kletje so skrivali pridelke, da jim jih ne bi ropali sovražniki in so jih čuvali za našo vojsko.

Se pred razpadom fašistične Italije so začeli ustanavljati rajonske odbore OF po vaseh Rižana, Gabovica, Čežarji, Smarje, Pregora, Mali Kras itd. Potem so bili ustanovljeni se terenski odbori. Po reorganizaciji je bil šlarski rajon preimenovan v obalni okraj. Razprostrital se je od Poljana in Kostrabone pa vse do piranske obale.

Neizmerno veselje je doživela naše ljudstvo 22. septembra 1943, ko so prišli skozi naše vasi prvi bataljoni partizanov. Vse jim je pomagalo, mlado in staro. Poljubljali so njihovo erozijo in jim pomagali. Vsak je z veseljem sprejel kakršno koli nalogo in zborovanje na glavni trg v Koper. Tega zborovanja se je udeležilo 400 ljudi. Leta 1942 so začeli prihajati v naše vasi organizatorji OP. Imeli smo tajne sestanke, dobivali literaturo, pričelo se je nabiranje akcije. Tenor pa je postala vse hušji. Toda čim bolj so fašisti preganjali ljudstvo, tem bolj je raslo število aktivistov in in vsak pošten človek je bil prepričan, da je zmaga OF gotova.

Leta 1943, ob razpadu fašistične Italije, se so pričeli prvi množični sestanki po vaseh. Udeležba na teh sestankih je bila velika. Govorili so vaški politični preganjani in navdušenje ljudstva je bilo vedno večje. Može in žene, dekleta in mladeniči so zahtevali puške, da gredo v borbo proti nacifašizmu. Zene so objubile, da jim bodo podpirale s hrano itd. Naše ljudstvo si je samo pričelo postavljati vodstvo, vojaške referente, kurirje, gospodarske referente in vaške straže, ki so imele nalogo braniti ljudstvo, če bi prišel sovražnik. Kletje so skrivali pridelke, da jim jih ne bi ropali sovražniki in so jih čuvali za našo vojsko.

Se pred razpadom fašistične Italije so začeli ustanavljati rajonske odbore OF po vaseh Rižana, Gabovica, Čežarji, Smarje, Pregora, Mali Kras itd. Potem so bili ustanovljeni se terenski odbori. Po reorganizaciji je bil šlarski rajon preimenovan v obalni okraj. Razprostrital se je od Poljana in Kostrabone pa vse do piranske obale.

Neizmerno veselje je doživela naše ljudstvo 22. septembra 1943, ko so prišli skozi naše vasi prvi bataljoni partizanov. Vse jim je pomagalo, mlado in staro. Poljubljali so njihovo erozijo in jim pomagali. Vsak je z veseljem sprejel kakršno koli nalogo in zborovanje na glavni trg v Koper. Tega zborovanja se je udeležilo 400 ljudi. Leta 1942 so začeli prihajati v naše vasi organizatorji OP. Imeli smo tajne sestanke, dobivali literaturo, pričelo se je nabiranje akcije. Tenor pa je postala vse hušji. Toda čim bolj so fašisti preganjali ljudstvo, tem bolj je raslo število aktivistov in in vsak pošten človek je bil prepričan, da je zmaga OF gotova.

Leta 1943, ob razpadu fašistične Italije, se so pričeli prvi množični sestanki po vaseh. Udeležba na teh sestankih je bila velika. Govorili so vaški politični preganjani in navdušenje ljudstva je bilo vedno večje. Može in žene, dekleta in mladeniči so zahtevali puške, da gredo v borbo proti nacifašizmu. Zene so objubile, da jim bodo podpirale s hrano itd. Naše ljudstvo si je samo pričelo postavljati vodstvo, vojaške referente, kurirje, gospodarske referente in vaške straže, ki so imele nalogo braniti ljudstvo, če bi prišel sovražnik. Kletje so skrivali pridelke, da jim jih ne bi ropali sovražniki in so jih čuvali za našo vojsko.

Se pred razpadom fašistične Italije so začeli ustanavljati rajonske odbore OF po vaseh Rižana, Gabovica, Čežarji, Smarje, Pregora, Mali Kras itd. Potem so bili ustanovljeni se terenski odbori. Po reorganizaciji je bil šlarski rajon preimenovan v obalni okraj. Razprostrital se je od Poljana in Kostrabone pa vse do piranske obale.

Neizmerno veselje je doživela naše ljudstvo 22. septembra 1943, ko so prišli skozi naše vasi prvi bataljoni partizanov. Vse jim je pomagalo, mlado in staro. Poljubljali so njihovo erozijo in jim pomagali. Vsak je z veseljem sprejel kakršno koli nalogo in zborovanje na glavni trg v Koper. Tega zborovanja se je udeležilo 400 ljudi. Leta 1942 so začeli prihajati v naše vasi organizatorji OP. Imeli smo tajne sestanke, dobivali literaturo, pričelo se je nabiranje akcije. Tenor pa je postala vse hušji. Toda čim bolj so fašisti preganjali ljudstvo, tem bolj je raslo število aktivistov in in vsak pošten človek je bil prepričan, da je zmaga OF gotova.

Leta 1943, ob razpadu fašistične Italije, se so pričeli prvi množični sestanki po vaseh. Udeležba na teh sestankih je bila velika. Govorili so vaški politični preganjani in navdušenje ljudstva je bilo vedno večje. Može in žene, dekleta in mladeniči so zahtevali puške, da gredo v borbo proti nacifašizmu. Zene so objubile, da jim bodo podpirale s hrano itd. Naše ljudstvo si je samo pričelo postavljati vodstvo, vojaške referente, kurirje, gospodarske referente in vaške straže, ki so imele nalogo braniti ljudstvo, če bi prišel sovražnik. Kletje so skrivali pridelke, da jim jih ne bi ropali sovražniki in so jih čuvali za našo vojsko.

Se pred razpadom fašistične Italije so začeli ustanavljati rajonske odbore OF po vaseh Rižana, Gabovica, Čežarji, Smarje, Pregora, Mali Kras itd. Potem so bili ustanovljeni se terenski odbori. Po reorganizaciji je bil šlarski rajon preimenovan v obalni okraj. Razprostrital se je od Poljana in Kostrabone pa vse do piranske obale.

Neizmerno veselje je doživela naše ljudstvo 22. septembra 1943, ko so prišli skozi naše vasi prvi bataljoni partizanov. Vse jim je pomagalo, mlado in staro. Poljubljali so njihovo erozijo in jim pomagali. Vsak je z veseljem sprejel kakršno koli nalogo in zborovanje na glavni trg v Koper. Tega zborovanja se je udeležilo 400 ljudi. Leta 1942 so začeli prihajati v naše vasi organizatorji OP. Imeli smo tajne sestanke, dobivali literaturo, pričelo se je nabiranje akcije. Tenor pa je postala vse hušji. Toda čim bolj so fašisti preganjali ljudstvo, tem bolj je raslo število aktivistov in in vsak pošten človek je bil prepričan, da je zmaga OF gotova.

Leta 1943, ob razpadu fašistične Italije, se so pričeli prvi množični sestanki po vaseh. Udeležba na teh sestankih je bila velika. Govorili so vaški politični preganjani in navdušenje ljudstva je bilo vedno večje. Može in žene, dekleta in mladeniči so zahtevali puške, da gredo v borbo proti nacifašizmu. Zene so objubile, da jim bodo podpirale s hrano itd. Naše ljudstvo si je samo pričelo postavljati vodstvo, vojaške referente, kurirje, gospodarske referente in vaške straže, ki so imele nalogo braniti ljudstvo, če bi prišel sovražnik. Kletje so skrivali pridelke, da jim jih ne bi ropali sovražniki in so jih čuvali za našo vojsko.

Se pred razpadom fašistične Italije so začeli ustanavljati rajonske odbore OF po vaseh Rižana, Gabovica, Čežarji, Smarje, Pregora, Mali Kras itd. Potem so bili ustanovljeni se terenski odbori. Po reorganizaciji je bil šlarski rajon preimenovan v obalni okraj. Razprostrital se je od Poljana in Kostrabone pa vse do piranske obale.

Neizmerno veselje je doživela naše ljudstvo 22. septembra 1943, ko so prišli skozi naše vasi prvi bataljoni partizanov. Vse jim je pomagalo, mlado in staro. Poljubljali so njihovo erozijo in jim pomagali. Vsak je z veseljem sprejel kakršno koli nalogo in zborovanje na glavni trg v Koper. Tega zborovanja se je udeležilo 400 ljudi. Leta 1942 so začeli prihajati v naše vasi organizatorji OP. Imeli smo tajne sestanke, dobivali literaturo, pričelo se je nabiranje akcije. Tenor pa je postala vse hušji. Toda čim bolj so fašisti preganjali ljudstvo, tem bolj je raslo število aktivistov in in vsak pošten človek je bil prepričan, da je zmaga OF gotova.

Leta 1943, ob razpadu fašistične Italije, se so pričeli prvi množični sestanki po vaseh. Udeležba na teh sestankih je bila velika. Govorili so vaški politični preganjani in navdušenje ljudstva je bilo vedno večje. Može in žene, dekleta in mladeniči so zahtevali puške, da gredo v borbo proti nacifašizmu. Zene so objubile, da jim bodo podpirale s hrano itd. Naše ljudstvo si je samo pričelo postavljati vodstvo, vojaške referente, kurirje, gospodarske referente in vaške straže, ki so imele nalogo braniti ljudstvo, če bi prišel sovražnik. Kletje so skrivali pridelke, da jim jih ne bi ropali sovražniki in so jih čuvali za našo vojsko.

Se pred razpadom fašistične Italije so začeli ustanavljati rajonske odbore OF po vaseh Rižana, Gabovica, Čežarji, Smarje, Pregora, Mali Kras itd. Potem so bili ustanovljeni se terenski odbori. Po reorganizaciji je bil šlarski rajon preimenovan v obalni okraj. Razprostrital se je od Poljana in Kostrabone pa vse do piranske obale.

Neizmerno veselje je doživela naše ljudstvo 22. septembra 1943, ko so prišli skozi naše vasi prvi bataljoni partizanov. Vse jim je pomagalo, mlado in staro. Poljubljali so njihovo erozijo in jim pomagali. Vsak je z veseljem sprejel kakršno koli nalogo in zborovanje na glavni trg v Koper. Tega zborovanja se je udeležilo 400 ljudi. Leta 1942 so začeli prihajati v naše vasi organizatorji OP. Imeli smo tajne sestanke, dobivali literaturo, pričelo se je nabiranje akcije. Tenor pa je postala vse hušji. Toda čim bolj so fašisti preganjali ljudstvo, tem bolj je raslo število aktivistov in in vsak pošten človek je bil prepričan, da je zmaga OF gotova.

Leta 1943, ob razpadu fašistične Italije, se so pričeli prvi množični sestanki po vaseh. Udeležba na teh sestankih je bila velika. Govorili so vaški politični preganjani in navdušenje ljudstva je bilo vedno večje. Može in žene, dekleta in mladeniči so zahtevali puške, da gredo v borbo proti nacifašizmu. Zene so objubile, da jim bodo podpirale s hrano itd. Naše ljudstvo si je samo pričelo postavljati vodstvo, vojaške referente, kurirje, gospodarske referente in vaške straže, ki so imele nalogo braniti ljudstvo, če bi prišel sovražnik. Kletje so skrivali pridelke, da jim jih ne bi ropali sovražniki in so jih čuvali za našo vojsko.

Se pred razpadom fašistične Italije so začeli ustanavljati rajonske odbore OF po vaseh Rižana, Gabovica, Čežarji, Smarje, Pregora, Mali Kras itd. Potem so bili ustanovljeni se terenski odbori. Po reorganizaciji je bil šlarski rajon preimenovan v obalni okraj. Razprostrital se je od Poljana in Kostrabone pa vse do piranske obale.

Neizmerno veselje je doživela naše ljudstvo 22. septembra 1943, ko so prišli skozi naše vasi prvi bataljoni partizanov. Vse jim je pomagalo, mlado in staro. Poljubljali so njihovo erozijo in jim pomagali. Vsak je z veseljem sprejel kakršno koli nalogo in zborovanje na glavni trg v Koper. Tega zborovanja se je udeležilo 400 ljudi. Leta 1942 so začeli prihajati v naše vasi organizatorji OP. Imeli smo tajne sestanke, dobivali literaturo, pričelo se je nabiranje akcije. Tenor pa je postala vse hušji. Toda čim bolj so fašisti preganjali ljudstvo, tem bolj je raslo število aktivistov in in vsak pošten človek je bil prepričan, da je zmaga OF gotova.

Leta 1943, ob razpadu fašistične Italije, se so pričeli prvi množični sestanki po vaseh. Udeležba na teh sestankih je bila velika. Govorili so vaški politični preganjani in navdušenje ljudstva je bilo vedno večje. Može in žene, dekleta in mladeniči so zahtevali puške, da gredo v borbo proti nacifašizmu. Zene so objubile, da jim bodo podpirale s hrano itd. Naše ljudstvo si je samo pričelo postavljati vodstvo, vojaške referente, kurirje, gospodarske referente in vaške straže, ki so imele nalogo braniti ljudstvo, če bi prišel sovražnik. Kletje so skrivali pridelke, da jim jih ne bi ropali sovražniki in so jih čuvali za našo vojsko.

Se pred razpadom fašistične Italije so začeli ustanavljati rajonske odbore OF po vaseh Rižana, Gabovica, Čežarji, Smarje, Pregora, Mali Kras itd. Potem so bili ustanovljeni se terenski odbori. Po reorganizaciji je bil šlarski rajon preimenovan v obalni okraj. Razprostrital se je od Poljana in Kostrabone pa vse do piranske obale.

Neizmerno veselje je doživela naše ljudstvo 22. septembra 1943, ko so prišli skozi naše vasi prvi bataljoni partizanov. Vse jim je pomagalo, mlado in staro. Poljubljali so njihovo erozijo in jim pomagali. Vsak je z veseljem sprejel kakršno koli nalogo in zborovanje na glavni trg v Koper. Tega zborovanja se je udeležilo 400 ljudi. Leta 1942 so začeli prihajati v naše vasi organizatorji OP. Imeli smo tajne sestanke, dobivali literaturo, pričelo se je nabiranje akcije. Tenor pa je postala vse hušji. Toda čim bolj so fašisti preganjali ljudstvo, tem bolj je raslo število aktivistov in in vsak pošten človek je bil prepričan, da je zmaga OF gotova.

Leta 1943, ob razpadu fašistične Italije, se so pričeli prvi množični sestanki po vaseh. Udeležba na teh sestankih je bila velika. Govorili so vaški politični preganjani in navdušenje ljudstva je bilo vedno večje. Može in žene, dekleta in mladeniči so zahtevali puške, da gredo v borbo proti nacifašizmu. Zene so objubile, da jim bodo podpirale s hrano itd. Naše ljudstvo si je samo pričelo postavljati vodstvo, vojaške referente, kurirje, gospodarske referente in vaške straže, ki so imele nalogo braniti ljudstvo, če bi prišel sovražnik. Kletje so skrivali pridelke, da jim jih ne bi ropali sovražniki in so jih čuvali za našo vojsko.

Se pred razpadom fašistične Italije so začeli ustanavljati rajonske odbore OF po vaseh Rižana, Gabovica, Čežarji, Smarje, Pregora, Mali Kras itd. Potem so bili ustanovljeni se terenski odbori. Po reorganizaciji je bil šlarski rajon preimenovan v obalni okraj. Razprostrital se je od Poljana in Kostrabone pa vse do piranske obale.

Neizmerno veselje je doživela naše ljudstvo 22. septembra 1943, ko so prišli skozi naše vasi prvi bataljoni partizanov. Vse jim je pomagalo, mlado in staro. Poljubljali so njihovo erozijo in jim pomagali. Vsak je z veseljem sprejel kakršno koli nalogo in zborovanje na glavni trg v Koper. Tega zborovanja se je udeležilo 400 ljudi. Leta 1942 so začeli prihajati v naše vasi organizatorji OP. Imeli smo tajne sestanke, dobivali literaturo, pričelo se je nabiranje akcije. Tenor pa je postala vse hušji. Toda čim bolj so fašisti preganjali ljudstvo, tem bolj je raslo število aktivistov in in vsak pošten človek je bil prepričan, da je zmaga OF gotova.

Leta 1943, ob razpadu fašistične Italije

NAŠIM KMETOVALEM

Pridelek koruze zvišamo s »heteroznim« semenom

Naslov »heterozna koruza« po večini naših kmetovalcev naznanja, čeprav v naprednih kmetijskih deželah uporabljajo skoraj edino to vrsto semena.

Koruza je takoj za pšenico in krompirjem glavna hrana revnega sloja prebivalstva na svetu. V nekaterih deželah pa je, lahko rečemo, vsak dan na mizah. Iz druge strani igra koruza glavno vlogo pri prehrani živine, posebno prašičev in perutnine. Samo ob sebi je umevno, da so kmetijski strokovnjaki preučevali na vse načine to rastlino in poskušali za upeljavo novih sort zvišati pridelek.

Pridelek koruze je odvisen od več faktorjev. Prvi odločilni faktor je — zaloge. Bujni nadzemni rast rastline zahteva velike količine vode. Kmetijski strokovnjaki so izračunali, da potrebuje koruza, če hočemo od nje imeti dober pridelek, nič manj kot 240 milimetrov padavin, kar pomeni, da mora v času njenega razvoja večkrat deževati. To se pa ne redko kdaj, posebno pri nas, zgodi. Da pa se temu pomaga, moramo preskrbeti, da pride potrebna vlaga v zemljo pred setvijo rastline same. Zemljišče mora biti dobro obdelano, da se v njem stoji pred časom globlji oranjem pred setvijo. Njive namenjene koruzi morajo biti že v jeseni globoko preorane. Omeniti smo že večkrat, da ostane zemljišče po setvi zračno ali drugih kulturnih rastlin zbita. Voda deževnica v tem primeru odteka iz površja in se brez potrebe zgrubi, tako da rastline nimajo od nje nobene koristi. Preorana njiva ne dopušča, da bi omenjena voda odtekla. Narobe voda prodra v globoko v notranje plasti in ostane na razpolago rastlinam v najbolj kritičnem času njenega razvoja. S pravčasnim globlji oranjem dosežemo, da se zemlja razhlaja in laže upija vlago. V borbi proti suhi igra veliko vlogo pleten in okopavanje koruze. Z okopavanjem in pletenju uničujemo plevelne rastline, ki trpajo zaradi hranilne snovi in dragocene vlage. Pridelek je nato odvisen od količine in kvalitete snovi posebno pa od hiševskega gnojla. Hiševski gnoj moramo eroditi pred setvijo in to že v jeseni, nato da se čez zimo dobro razkroji. Tudi pa pride v poštev seme. Setjati moramo vrste, ki odgovarjajo podnebju in talnim razmeram določene okoliščine. Pod enakimi pogoji imamo različni razmerami lahko zvišamo pridelavo koruze za 20 in več odstotkov. Če uporabimo pravo vrsto semena. Do sedaj smo imeli za vsak posebej namen ekološko odgovarjajoče vrste koruze, danes pa v naprednem kmetijstvu uporabljamo takomenovane — heterozne vrste semena.

Kakor pri vseh rastlinah tako so tudi pri koruzi opazili, da pridelek pada, če na istem teritoriju uporabljamo vedno isto vrsto semena — samooplemenejena (pri koruzi imamo namreč na isti rastlini odlične moške in ženske vrste). Krizanje dveh različnih sort pa več pridelek. Praksa

je dokazala da zvišamo vsaj za 20 odstotkov pridelek, če uporabimo za seme koruzo dveh križanlin (bastardiranih) sort. Da teh križanlin ali znanstveno rečemo heteroznih semen pa pridemo na naslednji način: na isti njivi gojimo dve sorti (vrsti) koruze. Ob pravem času odstranimo eni vrsti moške cvete (prašnike). Na ta način moški cvet druge rasišne oploji prvo rastlino. Seme koruze, kateri smo poredali moške cvete imenujemo — heterozno seme.

V naprednih kmetijskih deželah so začeli že davno sejati edino to »heterozno« vrsto koruze. Za masovno setev v Sloveniji so na primer doleteli lansko leto že 6 heteroznega semena koruze, ki se ga pridelavci v Vojvodini, Danes kmetje zamenjujejo svoje domače koruzo za »heterozno«, prepričani, da bodo z uporabo heteroznih sort pridelali do dvesto večjega prideleka.

Za naše razmere bi odgovarjale vrste z zobana (konjskega zoba) oplemene s »konkvantinom« ali s katero drugo bolj zgodnjo domačo vrsto. Kot materni sorto bi izbrali »konkvantino«, ali z zobana ali drugo trdo domačo sorto kot očetovsko sorto. Paziti pa moramo,

Nekaj nasvetov o setvi koruze

1. Koruzo sej v dobro pripravljeno zemljo.
2. Sej raje zgodnje kakor pozne vrste. Zelo dobro se je obnese heterozna koruza (dve vrsti koruze med seboj) oplemene križane sorte).
3. Za seme izberite in zrnje iz pravilno razvitih storžev. Uporabi le zrnje iz srednjega dela storžev.
4. Ne sej pregloboko niti prezgodaj.
5. Letos je vseted preobilnega dežja gonila plast zemlje zbita. Po setvi se bo na površju napravila trda skorja; katero moramo zdrobiti tako, da seme pri kaitivni ne naleti na ovire.
6. Pregosto zrasle rastline moramo čimprej razrežati.
7. V mesecu maju se splošno prireja pletev in okopavanje rastlin. To sta zelo važni poljedelski opravila, ki pa ju je treba opraviti pravilno. Pri pletenju in pletenju okopavanju rastlin rahljivo zemljo in zatiramo plevel. S tem tako imenovanim »skupljanjem« obdelovanj zemlje preprečimo prekomerno izhlapevanje vlage, obenem pa ohranimo kulturni in rastlinski hranilni snovi, ki bi jih drugače izkoristili plevelne rastline.
8. Poljedelska dela opravljamo zmeroma v suhem vremenu. Delo v mokri zemlji bolj škoduje kot koristi.

FIZKULTURA IN SPORT

Po tekmi Italija - Jugoslavija

Odmevi odličnega nastopa jugoslovanske nogometne reprezentance v Milanu še niso ponehali. Vsi evropski športni in nešportni časopisi prinašajo vsak dan izjave tega ali onega vidnega športnega predstavnika Italije in Jugoslavije, ki se brez izjeme zelo pohvalno izražajo o igri Jugoslovancev.

Nasle bralce bo prav gotovo zanimalo, kaj ti mislijo o tekmi sami.

Vodja jugoslov. nogometne enotice inž. Arsenijević je na vprašanje novinarjev, ali je zadovoljen z doseženim uspehom, takole odgovoril: »Nisem zadovoljen, ker smo izgubili zaslužen zmagajoč, ki bi nam morala pripadati po izkazani igri.«

Bivši slavni italijanski reprezentativci Monzeglio pa je rekel: »Ne vem, komu naj se zahvalimo, da Jugoslovanci danes niso streljali v vrata. Za nas bi lahko nastala prava katastrofa.«

Italijanski srednji krilce Giovannini

Rokomet

JUGOSLAVIJA - BELGIJA 23-6

Jugoslovansko državno moštvo v rokometu je v nedeljo prvič nastopilo v inozemstvu. Igralo je v Liegeju proti državni reprezentanci Belgije, ki jo je premagalo z visokim rezultatom 23 proti 6. V prvem polčasu so Jugoslovanci vodili z 10 proti 4.

Najboljši jugoslovanski reprezentativce je bil Ljubljčan Dolenc, ki je sam realiziral 6 točk.

V jugoslovanski državni reprezentanci, ki se bo 12. in 13. maja pomerila z avstrijsko na progri Dunaj — Zagreb in obratno, bo nastopilo med 16 tekmovalci 5 Slovencev in to: Penne, Rozman, Vidali, Lukic in Šošić.

Preteklo nedeljo so bile v Jugoslaviji same nogometne tekme II. zvezne lige. Rezultati so naslednji:

Radnički — Zagreb 3 : 1; Odrad — Tekešlac 6 : 1; Velež — Proleter (O) 5 : 1; Budućnost — Zvezničar 0 : 0; Rudar — Kvarar 4 : 3.

NOGOMETNO PRVENSTVO TRŽAŠKEGA OZEMLJA

V nedeljo bodo odigrali zadnje kolo

Finalna tekma za nogometno prvenstvo STO med Montebellom in Sv. Justom, ki je bila na sporedu pred nekaj nedeljo, se ni odigrala zaradi neupričenosti Sv. Justa. Moštvo Montebello je tako zaslužio obe točki brez borbe.

Po tem rezultatu in v predzadnjem kolu je stanje na lestvici naslednje: Montebello 8, Piran 7, Arrigioni 5, Sv. Just 0 točk.

Zadnje in odločilno kolo se bo odigralo v nedeljo. Montebello bo nastopil v Izoli, kjer imajo Arrigionijevci več izgledov na zmago. Ne bi pa presenetili tudi nasprotni rezultat, kajti

Mali oglasi

IZDAVANJE POTROŠNIŠKIH NAKAZNIČE PO VEZANIH CENAH ZA MESTEC MAJ - avgust 1951. se vrši pri Istrski banki d. d. Koper od 7. V. 1951, dalje. Istrska banka d. d. Koper

OBVESCAMO vse pošiljatelje, da je od 8. t. m. dalje poštovne, spalnice in kuhinjske lističe v prosti prodaji. To velja za uvoženo, kakor tudi za doma izdelano poštovno.

V zvezi s tem sporočamo, da od sedaj ne bomo upoštevali nikakih prošelj za poštovno.

Nakazila izdana pred godi navedenim datumom ostanejo še v veljavi. OLO Koper — Trgovina in odkup

CEMENT d. d. Koper obvešča kmetijske zadruge, kmetovalce, vinogradništva, da ima na razpolago večjo količino živega apna in židne opeke. Reflektanti na navedeni material naj se čimprej javijo z naročili v upravi podjetja v Kopru.

Auolionlo Božič Marija roj. 22. 3. 1922 v Selu Brešt — Buzet, bivajoča v Prade Bertoki 93, je izgubila osebno izkaznico št. 52623 od Lozoreta do Bivca — Ruzana.

Prosi najdeltaja, da jo vrne. V obratnem primeru jo razveljavlja.

POZRU RUDOLF, roj. 31. III. 1925 v Gažon, Smarje, bivajoč v Gažonu št. 102, je izgubil osebno izkaznico od Gažona do Kopta. Najdeltaja prosi, da jo vrne. V nasprotnem primeru je izkaznica neveljavna.

TOVARNNA SARDIN EX AMPELA V IZOLI

SPREJME 200 DELAVK V SLUŽBO. Javiti se na personalnem uradu v tovarni. Ravnateljstvo.

O škropljenju in žveplanju trt

Trta je že »toliko« poznata, da so ponekod kmetje že začeli žveplati. Žveplanje trte proti plesni (odiju) in škropljenje proti peronospori (stručenju) sta tako važni opravila, da moramo o njih podati našim kmetom nekaj nasvetov i navodil.

Plesen povzroča majhna, s prostim očesom nevidljiva glivica. Za svoj razvoj potrebuje vlago in mokrote. Ne napada enako vse trte. Raje napada bele kot rdeče grudice in bolj plemenite kakor navadne vrste. Močnejše se širi po vinogradih v nižinskih legah kakor po suhih krajih. Omeniti je še, da so bolj podvrženi tej bolezni zamernarjeni in neoplet vinogradi kakor pa dobro obdelani in negovani.

Edino uspešno sredstvo za zatiranje te plesni je čisto in fino zdrobljeno žveplo. Vrednost žvepla je odvisna od njegove čistote in kakovosti.

Žveplati moramo začeti, čim pogostje dosežejo višino 10 cm, — po nekaterih krajih, kjer so trte podvržene plesni, pa še poprej. Učinkovaneje žvepla je odvisno od vremena. V drugie žveplamo navadno 20 dni po prvem žveplanju. V tretje žveplamo v času, ko grozdje cvaste, ker so takrat mlade grozdne jagode zelo podvržene plesni. Po učrebi moramo žveplati še v začetku dozorevanja. Vse zavisti od lege zemljišča in od vremena.

Pri škropljenju proti peronospori moramo omeniti dve napaki, ki jih redno zagrešijo naši vinogradniki. Morali bi predvsem jaziti na pra-

Ali poznate naša mesta?

1. Mesto v Bosni. 2. Velika luka na Jadranu. 3. Mesto v Sremu. 4. Mesto in letovišče na Jadranu. 5. Kraj na Hrvaškem, blizu Zagreba (nj — 1 črka). 6. Mesto v Srbiji. 7. Mesto in pristanišče v Primorju.

Rešitve pošljite v osmih dneh od objave.

RIBJA CENA

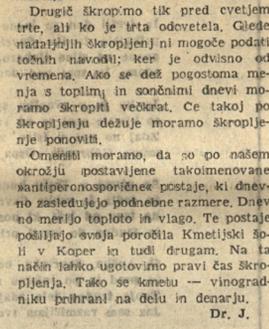
JOZE: »Zdaj bomo iz Kopra hodili v Ljubljano kupovati ribe.«

LOJZE: »Zakaj?«

JOZE: »V Ljubljani stane kg rib 24 dinarjev, v Kopru pa po navadi 200 dinarjev.«

LOJZE: »Če je tako, potem se pa splašate.«

POMLAD čas ljubezni

Košarka

V nedeljo so v Kopru odigrali finalno tekmo v košarki za turnir I. maja med ženskima petorčema Kopra in Pirana. Mlade Koprčanke so si brez težav težav izvojevale zaslužen zmagajoč rezultat 23-8.

Košarkaški predprvenstveni turnir se je v nedeljo nadaljeval s srečanja JA - Polet in Aurora - Delise.

V prvem srečanju je se petorica JA uveljavila z nepričakovanim in visokim rezultatom 83-31 in tako pokazala, da bo najresnejši tekmeč Kosarkaškemu klubu iz Trsta, ki je do sedaj edini še neporažen.

V drugem srečanju pa so Koprčanke premagale moštvo Delise iz Izole tudi z veliko razliko 60-36.

Naša narodna pesem

Odkod si, dekle, ti doma

Odkod si, dekle, ti doma, da te nobeden ne pozna? Da te nobeden ne pozna, pa te vsakdo rad ima?

Jaz sem iz kraja takega, da ne ljubim fanta vsakega; jaz ljubim en'ga samega iz pravega srca.

Ko bi moj ljubi vedel to, kako ga ljubim jaz srčno, zavriskal bi, zapel na glas pa prišel k meni v vas.

Rasti, rasti, rožmarin

Rasti, rasti, rožmarin, ti deviški drag spomin! Rožmarin ima svoj duh, naj bo zelen, al' pa suh.

Kadar jaz umrla bom, venec lep imela bom, 'z rožmarina zelen'ga, najlepšega ročeca.

Bom na pare vložena, belo bom oblečena, venec bo pa lep, zelen mi na glavo položen.

Ko študent na rajžo gre

Ko študent na rajžo gre, Jupajdi, jupajda, dobro pije, dobro je, Jupajdi, jupajda, haha, haha...

JURIJ KÓZJAK SLOVENSKI JANIČAR

prišel drevo doli pod skalo — morate že vedeli, kje je — pa da prinesete s seboj listo, kar ste mu poltel obljubili. Ko bi se ne domislil, je rekel, naj vam inenujem — jaz sem že pozabil, koga.«

To je Petra prebralo in omčhalo. Namesto prejšnje osornosti ga je bila sama vlnudnost; kajti posnel je iz prodajnevečnega govora, da nihče drugi ni, ki ga kliče, kakor sam cigan Samol, ki mu je bil bratovega sina prodal. Naglo poseže v žep in slisne možu dva zlate v roko, roke ga, naj ne spregovori nikomur nič o tem.

»O Bog varuj!« reče krošnjar, ko vidi rumenjake v roki. »Jaz znam jezik za zobni držali, ne bojte se, gospod!« Rekiš, kupec vesel odide.

Srahoma je Peter videl, da cigan prisegne že ni popolnoma držal, da je iz tretjemu človeku nekoliko izdal. Kaj, ko bi se vse izvedelo? Ta misel mu ni dala miru. Koliko bi bil dal, ko bi hotel cigan umreti, da bi tako nihče ne vedel za njegovo hudobijo. Navsezadnje sklene, da poide ponoči na omenjeni kraj, kajti bal se je, da bi cigan sicer ne prišel sam v grad, kjer bi ga bili precej spoznali, ali pa da ne bi celo kar razglasil hudodelstvo.

Med Šumbregom in Kozjakom je kako uro dolga ravnina, goslo zarasla še dandanes. Tačas, ko se je godila naša povest, so sila ondudaj velika drevesa; zdaj pa je romalo že nekatero drevo iz te hoste v ogenj in iz ognja v zemljo, v kateri se je porodilo in izredilo; marsikatera deska iz te hoste gnije v zemlji ali pa se kadí pod visokim podsliškom v kmečki hiši.

Bila je mrzla noč. Mesec je bil že blizu zahoda. Dod kosmato smreko čepi dolgin cigan Samol. Zebe ga, kajli zobje mu klepečejo v ušlih in roke pomalja v majhen ogenček, toliko da bi ga bil lahko v prgišču odnesel. Ni si upal večjega zakuriti, bal se je, da bi ga kdo zapazil ali da bi bil svet kakega človeka privabil. Zraven cigana pa je ličal osler nož, vedni spremljevalec in edini ciganov prijatelj. Okoli se je čul hlučči glas lačnega volka (poprej bolj domačega v naši domovini), plahi zajec si je upal izpod grma na pašo, sova je ukala vrh dupla. Kadar se je kaj gnilo, vselej je cigan pogledal okrog sebe.

»Ne bo ga,« godrnja sam s seboj ter si gladi razkuzmanj črni podbradek. »Gorje mu, ako ni pride. Menim, da mu je kramarski pricvrknjenec naročil menda mi je bil vendar mož neč na mislih, ki sem mu ga nastavljal na gollanec. Maščeval sem te, moj sin; celo plačilo prejmem za to. Drugo muho sem ujel na limanice; lepec pollačen, ki mi je fanja izročil, meni, da je pridobil graščino. Ha, meni, si jo pridobil. Videl bom, ali ne dobodem denarja pri njem, kadar goverim, jaz, ki ga imam na vajličih.« Tako in enako je goveril cigan sam s seboj in dokladal po malem sube bršni na ogeji.

Zdaj se zasliši človeška stopinja po slezi, ki je držala mimo smreke. Samol potepnja ogenj, izdere nož iz zemlje ter se vzpne ob smrekovem deblu.

Srahomo prilze druga podoba po slezi, prvi nenaka, majhna, grčava — namreč Peter, gospod s Kozjaka.

»Le bliže, gospod srahopelec z gradu,« pravi cigan, čigar matje oči so precej spoznale, kdo je.

Peter z mesom in telesom se zgrne, ker cigana izprva ni videl. Cigan upiše iz še živih, iskric ognji.

»Si li prinesel obljubljeni denar, skrček moj?« vpraša cigan gospoda s Kozjaka.

»Moj prijatelj z jujnega, ali se boš pa izkazal, da

si izpolnil pogodbo? Kam si del otroka? Ali je varno spravljen za vse življenje, za večno?« vpraša Peter.

»Prodal sem ga na Turško, janičar (turški vojak) bo in nikdar ga ne boš videl, samo ako greš na vojsko zoper Turke; tedaj ti ulegne nevedoč tvojo zvečeno glasvo razbiti, prijatelj moj z gradu. S svojimi prijatelji sem se špil, svojega konjca sem razjezdil, da je legel, lik cesar za vekomaj, in polje še vprašaj, ali sem zaslužil. Dal mi boš torej toliko, kolikor si obljubil, in še toliko, kolikor je na tebi ali pri tebi, ljubi moj sosed.«

Peter mu da denar, cigan ga spravi.

»Veselili se mora, ti človeček plemenite krvi in grbave poslave,« pravi cigan, zasmehovaje gospoda Petra, »veselili se mora, da boš imel tako daleč nofri na Turškem ljudi, ki ti bodo v rodu, celo vojak janičarji, izrejeni in poučeni v veri Mohamedovi. Lehko se boš hvalil in bahal: lebi enakega ni v dežeh.«

»Ne pozabi, grdin, kdo si li in kdo sem jaz,« pravi Peter ves nevoljen, da ga tak človek zasmehuje.

»Kdo si li?« se smje Samol. »Čakaj, povem ti. Ti si peresec na veji: jaz pihnem pa odležiš; jaz zinem eno pa te ni drugie ko pod vislicami. Ali razumeš? Pozorel si kakor jaz. Ali pa le jaz primem za vrat in bi obrnem oči, da ne boš vedel, ali se zadaj ali spredaj. Konec tega, da mi vse, kar imaš hukaj, če ne rad, i no, boš pa nergd. Drugo pot se ulegnem oglašili sam v svojem gradu, ko me bodo ljudje malo izgrešili.«

Zdaj se je Peter popolnoma razvedel, kaj je storil. Hotel se je odlegniti gospostvu svojega brata in bodoči oblasti njegovoga sina, hotel je pošlasi šam svoj gospod, nobene zavire se ni ustrašil in glei, prišel je še v hujšo, še bolj poniževalno oblast, pod oblast sirovemu, divjemu ciganu.

Prosloš je iskal in zdaj ga izrodek, izvrženec imenuje hlapca. Zdaj je videl, da ga cigan lahko pesi: po volji in da ga res misli pesliti, on, ki sam ve njegovo skrivno hudobijo. Odslopih Petru seveda ni bilo lehko, hudodelstvo je že v nebo vplilo: »Prodaj si ne samo telo svojega sinova, temveč tudi dušo njegovo, kajli Turki mu bodo tudi vero izvalili iz srca.« V zadnjih ciganovih besedah mu je vse nalanko zvonilo. Naprej je hotel torej Peter. Vse zadrege mora odstraniti, ljudi cigana. Pa kako bi mu prišel do živega, dolginu, močnemu ko biku? Cigan bi bil devet takih pozobal, kakršen je Peter, suh ko goba in slaboten.

Vse se je vrtilo Petru v glavi. Upro se mu oči na ciganov nož, ki je ličal za stežaj od njega, Ko bi irenli, ga Peter Kozjak izdere in sune cigana. Ali še z večjo urnostjo prime cigan Delra za roko ter ga podere vznak in mu izvije nož. Zdajci je bil v rokah grozovitega človeka; življenje mu je viselo na lasu, nihče mu ne bi bil mogel pomagati, ko bi mu bil hotel sovražnik povračati.

»Kaj meniš — prismuknjeneč, da cigan Samol nož brusi za svoje drobovice?« pravi cigan, kakor da se ne bi bilo nič posebnega zgodilo. Peter jame prošili in se izgovarja, da je hotel cigana le ostrašiti, in druge aboline reči.

»Za šalo si me hotel?« govori zasmehljivo cigan, lišče gospoda za vrat. »Kaj, ko bi li jaz porinil nož le za šalo pod rebra? Morda bi bilo bolje zate, ki napadaš po mačje, od strani.«

Smrt in božja kazen stopita hudobnežu pred oči, mrzel pot ga oblije; postaja mu zdaj ledeno, zdaj vroče. Naposled odneha ciganova pest, nož skrije za pas in Peter je bil prof. Hotel jo je naglo pobrisati, da se njegov vrag ne bi spremenil. »Daj mi prej možno,« reče cigan, »drugo pol pridem in pogledam na grad, kako kaj gospodaris. Sporočim ti morda tudi, kako ti kaj bralov sin, ali se mu toži po tako dobrem sličju ali ka-li; zakaj izvedel bom vse. Kadar bo turški paša, li ulegne pripeljati čelo Turkov pred grad, toda sive lase boš že imel tačas; in dobro si rove zagradi, zakaj vojak bo iz njega, da mu ne bo vsak janičar prilika. Le glej, da pridobiš veliko denarja, brata pa odpodiš, kadar li pride na dom.«